

Hvad der lader sig gjøre til Bekjæmpelse af Løsgjængerer og Betleri.

Det er det store Spørgsmaal fremfor alle andre blandt Nutidens Kriminalister — Theoretikere som Praktikere.

I Norge har Lovgivningen taget et kraftigt Skridt gennem Loven af 31te Mai 1900, hvilket Tidsskriftets Læsere tidligere har hørt. I Sverige har man jo ogsaa en forholdsvis ny Lov (af 12te Juni 1885) ang. lösdrifvares behandling, og den er ogsaa temmelig streng.

Strengheden i Straffebestemmelser er imidlertid betinget af saa mange andre Ting for at kunne virke efter deres Øiemed. Og ser man hen til f. Ex. de dansk-norske Lovbestemmelser fra Slutn. af det 18. Aarh. om helt op til 3 Aars Indespærring i Tugthus ved 3die Gangs Dom for Betleri og Løsgjængerer — og den forholdsvis korte Tid de fik at virke, saa er det vel ikke saa sikkert, at man bliver staaende saa længe ved de nyere drakoniske Lovbestemmelser, hvor enig end hele Europa for Tiden synes at være om den Slags drastiske Remediers Virkeevne. De faar da staa sin Prøve. — Men skal det nytte noget, maa Forholdsreglerne gjøres ensartede ikke blot i Norden, men i hele den civiliserede Verden. Er der noget »Erhverv«, for hvilket Landegrænserne ingen Hindringer frembyder, saa er det vel Løsgjængerer og Betleri.

Præterea censeo (jeg benytter den gamle Cato's

Anvisning paa ikke at blive træt af at gjentage, hvad man vil indprente): man maa i første Række sørge for, at til hinanden grænsende Lande og særlig de nordiske med til en vis Grad fælles Sprog, maa sørge for gennem Ensartethed i Strafferegistre at kunne opnaa den Grad af direkte Samvirken mellem de judicielle Myndigheder, som den nuværende Lovgivning gjør mulig.

Der er ogsaa en Ting, som fremfor alt ikke maa glemmes, og det er, at Løsgjængeriet er noget, der ligger mere i Blodet end de fleste andre forbryderske Tilbøieligheder, — at Løsgjængeriet er Forskolen til de fleste Forbrydelser, og at dets Bekjæmpelse derfor maa begynde allerede i Barneaarene. Det anerkjendes gennem Statens Foranstaltninger for at redde forsømte eller moralsk fordervede Børn. Men ligesaa vigtig er maaske den »Missionsvirksomhed«, hvortil den private Foretagsomhed særlig egner sig. De voxnes Redning foregaar saa vanskelig gennem Tvangsarbejdshusene; dertil er Selskabet der for blandet — eller maaske rettere for ublandet daarligt.

Jeg vil her meddele et lidet Uddrag af hvad der meddeles i Franskmanden L. Rivières Bog »*Les jardins ouvriers*« (Paris 1899) om, hvorledes man med smaa Midler kan udrette store Ting.

I Landsbyerne i Frankrig var det i ældre Tid meget almindeligt, at saavel Jordbrugsarbeidere som Haandværkere havde sig overladt af sin Arbeidsherre til Brug et Hus med et tilhørende lidet Jordstykke til Have eller desl., medens deres Hovedbeskjæftigelse var ved et industrielt Anlæg, eller ved et større Gaardbrug. Ved Siden deraf forekom ogsaa Udstykning af Landsbyers og mindre Byers »Bymark« i smaa Parceller, der overlodes Smaafolk til Brug, naar de stiftede Familie*).

*) Saadanne Forhold forekommer endnu i vore Dage enkelte Steder. Saaledes er der i Nærheden af Dunkerque en Kommune paa 129 Hektarer, »Fort-Mardyck«. Ifølge en Ordning, der bestaar siden

I enkelte franske og belgiske Kommuner haves endnu som Levninger fra gammel Tid Fællesmarker, som er udstykkede og overlades trængende Familier til Brug. Da man imidlertid saa, at ofte vedkommende Familie var i saa daarlige Kaar, at de hverken kunde dyrke eller tilsaa det dem tildelte Jordstykke, gik man et Skridt videre. Endel Gaardbrugere slog sig sammen og paatog sig at opløse, gjødsle og tilsaa de forsømte Jordstykker og fik derved dem, hvem de var overladt til Brug, sat i Vei uden synderlig Udgift for hver enkelt.

Andre Steder dannede man Hjælpeforeninger, som leiede større Jordomraader og overfor Grundeieren overtog at udrede Leieafgiften, for hvilken de Personer, til hvem man udstykkede Jorden, ikke kunde faa Kredit hos Jorddrotten. De enkelte Brugere fik at betale til Hjælpeforeningen, der tilsaa Dyrkningen og opsatte Præmier for de bedste Dyrkningsresultater. Der gjordes Udlæg til Sædefrø og Redskaber, alt mod Refusion. Selv om de ikke altid blev dækkede, viste det sig, at man alligevel sparede adskilligt i Fattigudgifter, da de Personer, som fik Jord, jo ellers

Ludvig XIV's Tid, er dens Omraade et Sameie mellem alle Indbyggere. Enhver Husholdning, der stiftes, og som tilfredsstiller visse Betingelser, faar overladt et Grundstykke paa omtrent 22 Ar til Brug. Grundstykket kan ikke sælges og ikke deles og gaar alene over til Livsarvinger.

I Rülisheim, i Nærheden af Mühlhausen i Elsass, tildeles enhver ny Husholdning 8 til 10 Ar, hvis Brug i Tilfælde gaar over paa den gjenlevende Egtefælle, men ikke paa Børnene. Lignende er Forholdet i en anden elsassisk Landsby Regisheim, hvor de Jordstykker, som saaledes overlades, er helt op til 150 Ar. At Fællesjorden her er saa stor, skriver sig fra, at Befolkningen i Sermersheim, en Nabolandsby, i 1304 uddøde fuldstændig med Undtagelse af 2 Oldinger, som efter at være afviste mange Steder fik Optagelse i Regisheim. Da de døde, testamenterede de Sermersheims Bymark, hvoraf de var de eneste tilbageværende Sameiere, til Regisheim.

Lignende Forhold finder ogsaa Sted i St. Moritz i Kanton Wallis.

maatte have været understøttede. Det Arbejde, som indtil for en 15—20 Aar tilbage i denne Henseende var udrettet, var dog ikke særdeles betydeligt. Man havde kun forsøgt sig dermed i smaa Landkommuner.

I 80- og 90-Aarene af det netop udløbne Aarhundrede er Arbejdet i den nysantydede Retning optaget i større Maalestok og tillige til Bedste for Arbejderfamilier endog i større Byer af forskellige Velgjørenhedsforeninger, særlig i Frankrig og Belgien, men med næsten utrolig smaa Midler i Forhold til de opnaaede Resultater.

En Dame i Sedan Fru Félicie Hervieu havde i en længere Aarrække ydet stadig Understøttelse til en Familie paa 10 Personer, men trods de talrige Bidrag i Penge m. v., blev Familien lige elendig. Endelig blev Fru Hervieu kjed af det og sagde til Familiefaderen, at han maatte tage sig sammen. Hun lovede hver Maaned at indsætte i Sparekassen for hans Regning 6 Francs mod at han hver Maaned leverede hende 3 Francs. Da hun bestemt holdt paa, at hans Bidrag ikke skulde udeblive, hvis hun skulde yde sit, opnaaede hun, at der ved Aarets Slutning indestod 108 Francs. Fru Hervieu fik da for at gjøre Pengene frugt bringende overtalt vedk. til at leie sig en Have, som han i sine ledige Stunder kunde bearbejde med sine store Børns Hjælp. Ved at true med Unddragelse af enhver fremtidig Hjælp, hvis han ikke rettede sig efter hendes Ønsker, fik hun ogsaa holdt ham til Arbejde med den leiede Have, og lidt efter lidt gik det op for ham, at han stod sig derpaa. Af Havens Frembringelser brugtes adskilligt i Husholdningen og derhos vandtes saa meget til Salg, at Familien kom ud af sin Elendighed.

Dette første Forsøg gav Anledning til, at Fru Hervieu slog sig sammen med endel andre Personer i Sedan og Omegn og dannede en Forening, hvis Deltagere istedetfor at give Almisser til allehaande tilfældige Tiggere aarlig skulde anvende 60 Francs paa lignende Maade som af Fru Hervieu forsøgt. I 1891 leiedes i Nærheden af Sedar

Grundstykker, der fordeltes mellem 21 Familier, saaledes at de større Familier fik endel mere end de mindre i Forhold til Børnenes Antal. Foruden Jorden skaffedes Frø, Redskaber og Gjødning til Driftens Igangsættelse. I første Aar sikrede man tilsammen 145 Personer en virksom Hjælp og en betydelig Del af deres Forbrug i Haveprodukter med en samlet Udgift af henimod 532 Francs eller for hver Person vel 30 Centimer maanedlig. Hertil kom, at de understøttede vænnedes til Arbeide og et ordentligt Liv, idet Børn og Forældre arbeidede sammen til deres fælles Underhold. Fru Hervieu kaldte derfor sin Forening »Reconstitution de la famille«. I 1897 understøttedes paa denne Maade ialt 90 Familier anbragte paa et Omraade af tilsammen 6 Hektarer. De 405 Familiemedlemmer kostede Foreningen 4 Francs 37 Cent. hver.

Siden 1895 har Fru Hervieus Forening ogsaa sat i Gang en Fælleshave for 15 unge Mennesker i Alderen 15—17 Aar, isøvrigt dreven paa tilsvarende Maade for alle vedkommendes fælles Regning. Enhver af dem skal yde maanedlig til Foreningen 1 Franc, hvorfor de faar Brugen af Jorden samt overladt fornødent Frø og Gjødning. Nettoudbyttet udgjør for hver Deltager gjennemsnitlig 50 Francs aarlig og sættes ind i Sparekassen med Tillæg af mulige Dyrkningspræmier.

Senere er Fru Hervieu's Exempel bleven efterfulgt af forskellige, først i St. Etienne, hvor man i kort Tid naaede til endnu fordelagtigere Resultater med betydelig mindre Udgifter for hvert Familiemedlem. I 1897 var 220 Familier fordelte paa $9\frac{1}{2}$ Hektar Jord og Udgiften udgjorde for hvert Hoved 2 Fr. 82 Cent. eller altsaa ikke fuld 24 Cent. maanedlig. De opstillede Regler, som alle binder sig til, er følgende:

- 1) Enhver Familie skal med Omhu dyrke sin Jordlod.
- 2) Paa Søndage og Helligdage arbeides ikke.
- 3) Ingen Del af Lodden skal være Gjenstand for Fremleie uden udtrykkelig Tilladelse.

- 4) Man skal vogte sig for alt, som kan skade Arbejdernes gode Rygte.

De fælles Anliggender afgjøres af et Raad, valgt af og blandt Lodindehaverne paa ethvert af de oprindelige Grundstykker med Appel til et Fællesmøde af alle Foreningsraadets Raadsmedlemmer ved Spørgsmaal om Udelukkelser.

Senere er der bleven oprettet en Række af lignende Foreninger som Fru Hervieu's og den i St. Etienne med stadig voxende Tilslutning.

Ved Siden deraf har forskellige Bykommuner*) indrettet lignende Udstykning af Jord til trængende Familier for en meget ringe Aarsafgift med særdeles gunstigt Resultat saavel med Hensyn til den ydede Hjælps Effektivitet som med Hensyn til de understøttedes Erhvervelse af Tillid til sig selv.

Forskjellige Grubeselskaber og Fabrikherrer har ogsaa fundet sig tjente ved at overlade de forskellige Familier i deres Arbejderboliger hver et Havestykke. Andre har af leiede eller Eiendomsgrundstykker overladt sine Arbeidere mindre Lodder mod en lav Aarsafgift eller ved Oprettelse af Laanefond eller paa anden Maade søgt at formaa Arbejderne til at skaffe sig Jord til Brug ved sin Bolig, saa godt som overalt til saavel Arbeidernes som Arbeidsherrens gensidige Tilfredshed.

Rivières Fremstilling særlig af de franske »Arbejderhavers« eller rettere de for samme virkende Selskabers eller Institutioners Organisation vilde føre for vidt her at gaa ind paa. Det, som er det særegne ved alle Former er, at der trænges næsten utrolig lidet Kapital til Igangsættelsen og tillige forholdsvis lidet Udlæg til Driftsomkostninger.

*) Allerede i 1872 havde man i Beauvais sat i Gang noget lignende i mindre Maalestok, 86 Ar tilhørende Kommunen udstykkedes i 27 Lodder, der bortsattes for 2 Francs for hver Ar aarlig. Hver Gang en blev ledig, viste der sig stadig en Række Liebhavere,

Rivière mener, at om de 114 største franske Kommuner, som nu udgiver 5 Millioner aarlig i Hjælp til arbejdsløse, blot vilde anvende 5 Procent af de 5 Millioner til Indretning af Arbejderhaver, vilde de spare næsten den halve Udgift og derhos kjendelig hæve de Understøttede i deres egen og Almenhedens Agtelse. Ved Siden af Arbejderhaverne er der desuden saa mange Maader, paa hvilke man kan yde Hjælp mod fuld Refusion efterpaa. I Valenciennes omtales en eiendommelig Ordning, nemlig l'assistance par des petits porcs. De Arbejderfamilier med Have, som ønsker det, faar overladt en Griseunge, og erstatter Udlæget til dens Anskaffelse ved efter Slagtningen af den voxne Gris at afgive en Skinke.

I Belgien er det franske Exempel fulgt med Held og i ganske stor Udstrækning, og det endog indenfor Hovedstadens Omraade, hvor Grunden selvfølgelig er kostbar.

Omkring Berlin har Forsøg været gjorte, men uden at man har fundet sig saa tilfreds som i Frankrig og Belgien med de gjorte Erfaringer. Derimod er det gaaet bedre i Westphalen, hvor der vel ogsaa er mere Overensstemmelse med Hensyn til Forholdene i Belgien og Frankrig end i Brandenburg.

I England har man fra 1819 en Lov (Sturge Bourne's Act), der bl. a. giver Fattigforstanderen med Sogneraadets Billigelse Myndighed til at udstykke Kommunens eller dertil af private leiet Jord i Lodder til Dyrkning af arbejdsdygtige Fattigfolk. Denne Lov antages dog ikke at have haft særdeles stor Anvendelse i den her paagældende Retning.

Allotments extension act af 1882 (45 & 46 Vict. ch. LXXX) og Allotments act af 1887 (50 & 51 Vict. ch. XLVIII) paalægger Styrelserne for milde Stiftelser at udleie disses Jord i Parceller paa 1 Acre (ca. 40 Ar). Paa Andragende kan der iøvrigt under visse Betingelser kræves Tildeling af Jordlodder, om ikke paa anden Maade muligt, igjennem en Slags Expropriation fra de store Eiendoms-

besiddere. Small holdings act af 1892 (65 & 66 Vict. ch. XXXI), der har til Formaal at virke til Dannelse af smaa Selveierbrug, gaar endnu noget videre, men frembyder ligesaalidt som Lovene af 1882 & 1887 nogen Analogi med Arbeiderhaveinstitutionen. som den findes især i Frankrig og Belgien, jfr. ovenfor.

I de nordamerikanske Fristater har man derimod flere kraftige Tilløb i den Retning, dels saaledes at Kommunerne har taget Sagen op (særlig fremtrædende er Ordningen i Détroit), dels saaledes at velgjørende Selskaber enten før bestaaende eller særskilt stiftede for Øiemedet har gjort det. Hvordan Ordningen end i Enkelthederne er, har den dog altid det særegne Selvhjælpsprincip for den Arbeider, som har Evne til at ernære sig, men mangler Beskjæftigelse.

I Sverige har man gjort Forsøg med Istandbringelse af Arbeiderhaver ved Stockholm, men vistnok opgivet det paa Grund af Klimatforholdene.

I Danmark og Norge er, saavidt vides, intet i den Retning forsøgt. Arbeideres og andre Selvbyggerforeninger, som man i begge Lande har været ifærd med, har kun en ydre Lighed med de franske og belgiske Arbeiderhaver.

For den, som ønsker nærmere at sætte sig ind i den af Rivière omtalte Virksomheds Organisation, indeholder hans Skrift adskillige Oplysninger og meget fyldige Henvi-
sninger til den ikke lidet omfangsrige Literatur, som Emnet særlig i Frankrig og Belgien har fremkaldt. Om ikke netop den fremholdte Form passer fuldstændig til vore Klimatforhold her i Norden, saa er den Tanke, som ligger til Grund, international nok og uafhængig af Klimatforholdene.

Arbeiderhaverne eller andre beslægtede Bestræbelser for at lokke og tvinge de ledige Arbeiderkræfter ind paa nyttig Beskjæftigelse — for at basere Hjælpen til de fattige paa Selvhjælp er Opdragelsesmidler. De danner Udviklings-
trin i Nutidens Kamp mod Løsgjængeri og Betleri. Men

de er vel at mærke ikke noget Maal, blot en Platform for en videre Udvikling.

Paa Grund af den fremskudte Plads, der, som sagt, i Nutiden tillægges Bestræbelserne for Bekjæmpelse af Løsgjængeriet og Betleriet, har jeg troet, at ovenstaaende Linier ikke vil være Tidsskriftets Læsere uvelkomne.

And. Færden.
